

नेपाल खाद्य सुरक्षा बुलेटिन

२०७३, अंक ५०

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadhyo Surakhya Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System

मुख्य बुँदाहरू र बर्तमान अवस्थाको संक्षेप

यस अंकले मंसिर देखि फाल्गुण २०७३ को अवधिलाई समेटेको छ, जुन आर्थिक वर्ष २०७३/७४ को दोस्रो त्रैमासिक अवधि हो (मध्य नोभेम्बर २०१६ - मध्य मार्च २०१७) ।

यो बुलेटिन मुख्यतः नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली (NeKSAP) अन्तर्गत २०७३ माघ/फाल्गुणमा ७५ मध्ये ७४ जिल्लाहरूमा भएका जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूका बैठकको नतिजामा आधारित छ । सामान्यतया यो अवधिमा खाद्य सुरक्षालाई असर पार्ने तत्वहरूमा वर्षे बालीहरू (धान, मकै) भिष्याइएको अवस्था, हिउँदे बालीहरू (गहुँ, जौ) लगाइने र हुर्कने समय, बालीनाली उत्पादनको हिसाबले हिउँदयामको रिक्त समय, हिउँदयामको चिसो र न्यून वर्षा, साथै वर्षा बश्चात सडक र वाटोघाटोमा पहुँच हुने र असोज कार्तिकको चाडवाडमा विप्रेषणको प्रवाहमा वृद्धि आदि पर्दछन् ।

यस अवधिमा:

- जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले ६ जिल्लाका ४८ गाविसहरू (धादिङ्का ५, गोरखाका ११, कालिकोटका ३, मुगुका १०, हुम्लाका १० र बाजुराका ९) लाई उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) अवस्थामा वर्गीकरण गरे । यी ७४ जिल्लाहरूका ३,३६७ गाविस र नगरपालिकाहरू मध्ये १.५ प्रतिशत हुन आउँछ । जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले अनुमानित ८७,१०० मानिसहरू उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) अवस्थामा रहेका र खाद्य तथा गैर खाद्य आवश्यकता पूरा गर्न उनीहरूलाई बाह्य सहायताको आवश्यकता रहेको जनाए । जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले ती जिल्लाहरूमा यो अवस्था आउनुका कारणहरूमा बालीनाली उत्पादनको हिसाबले हिउँदयामको रिक्त समय, खाद्य संचितिमा गिरावट भई अल्पकालिन खाद्य अभावको अवस्था हुनु, भौगोलिक दुर्गमता, पशुजन्य र गैर-काष्ठ वन पैदावरवाट हुने आम्दानीमा आएको कमी र वैशाख २०७२ मा धादिङ र गोरखामा भूकम्पले पारेको निरन्तर प्रभावलाई जनाए ।
- जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले १४ जिल्लाका थप १८३ गाविसहरू र नगरपालिकाहरूलाई मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा वर्गीकरण गरे । यो ७४ जिल्लाका कुल ३,३६७ गाविस र नगरपालिकाहरू मध्ये ५.४ प्रतिशत हो । चरण २ मा वर्गीकृत गाविसहरू मध्ये तीन चौथाई भन्दा बढी मध्य र सुदूरपश्चिम क्षेत्रका हिमाली र पहाडी जिल्ला थिए ।
- समग्रमा भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरूमा खाद्य सुरक्षाको अवस्था विगत दुई वर्षको तुलनामा हाल आएर सामान्य सुधार भएको छ । यस अवधिमा कुनै पनि गाविसहरू खाद्य असुरक्षितका दृष्टिकोणले गम्भिर खाद्य असुरक्षित (चरण-४) अवस्थामा वर्गीकृत भएनन् भने उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण-३) अवस्थामा रहेका गाविसहरूको संख्या पनि घटेको छ । यद्यपि, माथि उल्लेख गरे अनुसार धादिङ्ग, र गोरखा जिल्लाका केहि पकेट क्षेत्रहरूमा खाद्य असुरक्षाको अवस्था अझै विद्यमान रहेको छ ।
- मध्य तथा सुदूरपश्चिम क्षेत्रका केही जिल्लाहरूमा खाद्य सुरक्षा अवस्था श्रावण २०७३ देखि कार्तिक २०७३ को तुलनामा खस्किएको छ । जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले खाद्य सुरक्षा अवस्था खस्किनुमा बालीनाली उत्पादनको हिसाबले हिउँदको रिक्तयाम र त्यसले श्रृजना गर्ने अल्पकालिन खाद्य अभावलाई जनाएका छन् । २०७२ को वर्षे बाली उत्पादनमा गिरावट र २०७२/७३ को हिउँदे खडेरीका कारण त्यस क्षेत्रका धेरै पहाडी र हिमाली जिल्लाहरूमा श्रावण २०७२ देखि श्रावण २०७३ को अवधिमा निरन्तर खाद्य असुरक्षाको समस्या व्याप्त रह्यो ।
- नेपाल राष्ट्र बैकका अनुसार, २०७३ फाल्गुणको सालवसाली उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क २.९ प्रतिशत रहेको पाइयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको सूचकाङ्क २०७२ फाल्गुणको १०.३ प्रतिशतको तुलनामा हाल ०.४ प्रतिशत रहन गई नकरात्मक रह्यो ।

हालको खाद्य सुरक्षा अवस्था र पूर्वानुमान

खाद्य सुरक्षा समूह (Cluster)	हालको अवधि: मंसिर-फाल्गुण २०७३	श्रावण-कार्तिक २०७३ को तुलनामा परिवर्तन	पूर्वानुमान: चैत्र २०७३-आषाढ २०७४
कर्णाली		↓	↑
सुदूरपश्चिमी पहाडी तथा हिमाली क्षेत्र		↓	↑
राप्ती-भेरी पहाडी क्षेत्र		→	→
पश्चिमी तराई		→	→
मध्य र पूर्वी तराई		→	→
पश्चिमपहाडी तथा हिमाली क्षेत्र		→	↑
मध्यपहाडी तथा हिमाली क्षेत्र		↑	→
पूर्वीपहाडी तथा हिमाली क्षेत्र		→	→

- न्यूनतम खाद्य असुरक्षित
- मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित
- उच्चतम खाद्य असुरक्षित
- गम्भिर खाद्य असुरक्षित
- मानवीय आपतकालीन अवस्था

परिवर्तन/पूर्वानुमान

- ↓ विग्रने
- यथावत रहने
- ↑ सुधार हुने

जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले मध्य तथा सुदूरपश्चिमी पहाडी र हिमाली क्षेत्रहरूमा श्रावण २०७३ देखि कार्तिक २०७३ को तुलनामा हालको खाद्य सुरक्षा अवस्थामा गिरावट आएको जनाएका छन् । तथापी गत सालको सोही अनुगमन अवधि (मंसिर देखि फाल्गुण २०७२) को तुलनामा हाल सुधार आएको जनाएका छन् । जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले हालको खाद्य सुरक्षाको खस्किएको अवस्थाका लागि बालीनाली उत्पादनको हिसाबले हिउँदयामको रिक्त समय र केहि स्थानहरूमा वर्षे बालीको उत्पादनमा आएको गिरावटलाई जिम्मेवार ठहराएका छन् । भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरू (मध्यमाञ्चल, पूर्वाञ्चल र पश्चिमाञ्चल) मा भने वर्षे बालीहरूको उत्पादन, पूर्णनिर्माण सहायता र सडक र बजारको सुचारु सञ्चालनले गर्दा खाद्य सुरक्षा अवस्थामा सुधार आएको छ ।

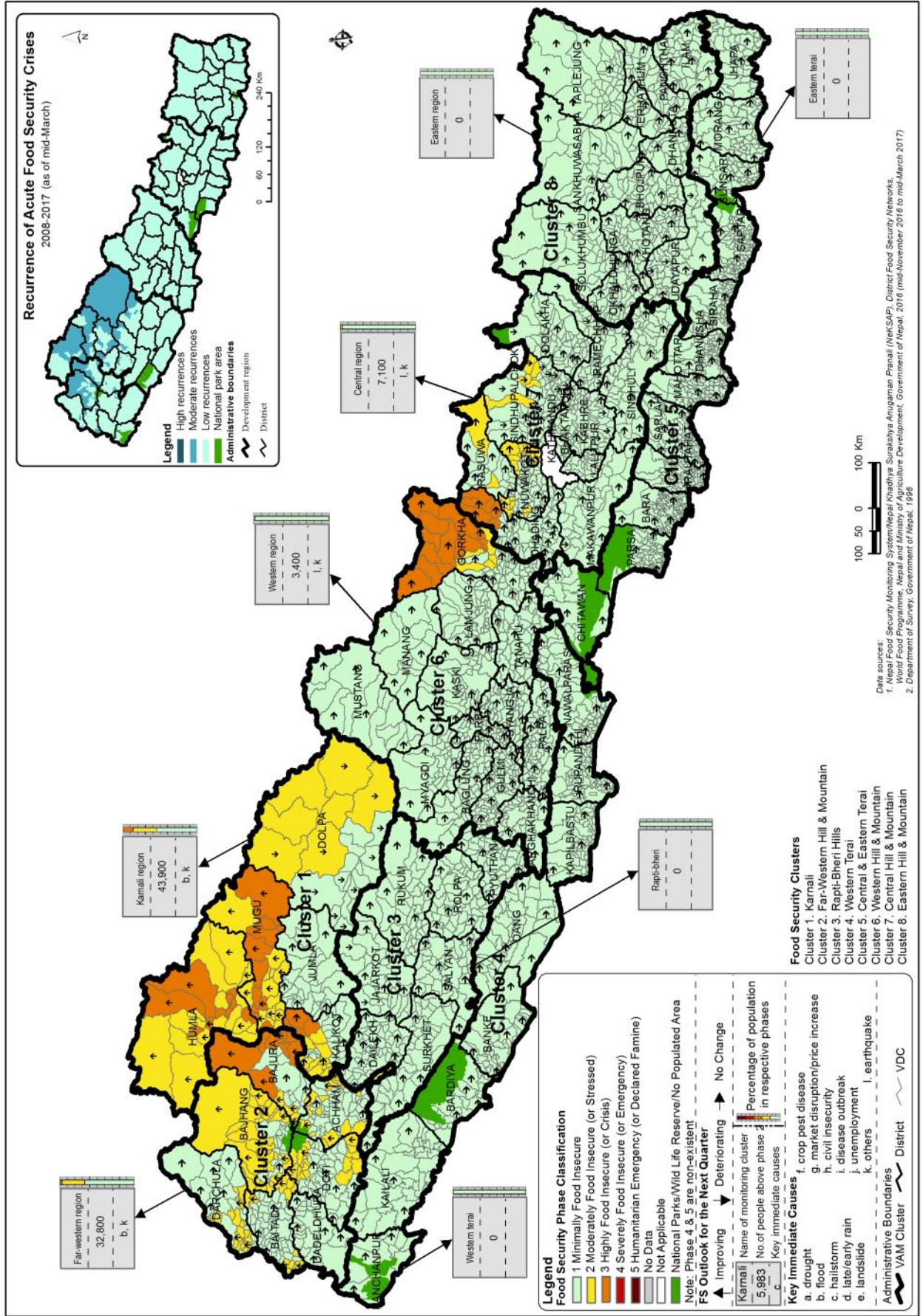
समग्रमा जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले ६ जिल्लाका ४८ गाविसहरूलाई उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) अवस्थामा वर्गीकरण गरी अनुमानित ८७,१०० मानिसहरू प्रभावित रहेको जनाए । साथै जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले १४ जिल्लाका थप १८३ गाविसहरू र नगरपालिकाहरूलाई मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा वर्गीकरण गरे ।

चैत्र/वैशाखमा हिउँदे बालीको उत्पादन भिष्याइने हुनाले जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले आगामी चार महिनाको अवधि (चैत्र २०७३ देखि आषाढ २०७४) मा खाद्य सुरक्षा अवस्थामा सुधार हुने जनाएका छन् । यद्यपि, जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले चैत्र २०७३ देखि आषाढ २०७४ को अवधिमा ३१ गाविसहरू (धादिङ्का ५, सिन्धुपाल्चोकमा ५, गोरखामा ११, कालिकोटका ३ र डोल्पाका ७) उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) अवस्थामा र थप १४ जिल्लाका १६९ गाविसहरू, मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा वर्गीकृत हुन सक्ने प्रक्षेपण गरेका छन् ।

नेपाल खाद्य सुरक्षा बुलेटिन कृषि विकास मन्त्रालय, खाद्य सुरक्षा अनुगमन इकाई र विश्व खाद्य कार्यक्रम, खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण इकाईको संयुक्त तत्वावधानमा प्रकाशित हुन्छ ।

नक्सा १: खाद्य सुरक्षा चरण वर्गिकरण नक्सा, मंसिर देखि फाल्गुण २०७३

स्रोत: NeKSAP जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरु, फाल्गुण २०७३

नेपाल खाद्य सुरक्षा बुलेटिन - अंक ५०

वर्तमान खाद्य असुरक्षित क्षेत्रहरु र खाद्य सुरक्षा पूर्वानुमान

मार्च २०१७ मा बसेको जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालका बैठकहरुले ६ जिल्लाका ४८ गाविसहरुलाई उच्चतम खाद्य असुरक्षित अवस्थामा (चरण-३) वर्गीकरण गरी करीब ८७,१०० मानिसहरु प्रभावित भएको र बाह्य सहयोग आवश्यकता रहेको अनुमान गरेका छन् (तालिका १ हेर्नुहोस्)। चरण ३ त्यस्तो अवस्था हो जसमा सामान्य अवस्थाको भन्दा खाद्य उपभोग अभाव उच्च हुन्छ र घरधुरीहरुले न्यूनतम खाद्य वस्तुको आवश्यकता परिपूर्ति गर्नका लागि जीवनयापनका साधनहरु द्रुततर गतिमा नगुमाइ प्राप्त गर्न सक्दैनन्। जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले १४ जिल्लाका थप १८३ गाविसहरुलाई मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा वर्गीकरण गरेका छन्। चरण २ त्यस्तो अवस्था हो जहाँ घरधुरीले न्यूनतम आवश्यकताको खाद्य वस्तु परम्परागत निर्वाहपद्धती मार्फत प्राप्त गर्दछन् तर केही आवश्यकता गैर खाद्य आवश्यकता प्राप्त गर्नका लागि भने घरधुरीहरुले पछि परिपूर्ति गर्न नसकिने खालका निर्वाहपद्धतीहरु अपनाउन पर्ने हुन्छ। नेपालको ७४ जिल्लामा विद्यमान रहेको वर्तमान खाद्य असुरक्षाको अवस्था/क्षेत्रहरु नक्सा १ मा हेर्न सकिन्छ।

समग्रमा मध्य र सुदूरपश्चिम क्षेत्रहरुका पहाडी र हिमाली जिल्लाहरुमा श्रावण देखि कार्तिक २०७३ को तुलनामा यस अवधिमा समग्र खाद्य सुरक्षा अवस्था खस्केको पाइएको छ भने गत सालको यहि अवधि (मंसिर देखि फाल्गुण २०७२) को तुलनामा भने सुधार भएको पाइएको छ। (चित्र १ हेर्नुहोस् जहाँ जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालका बैठकहरुले विभिन्न अवधिमा चरण ३ मा वर्गीकृत गरेका गाविसहरुको तुलनात्मक संख्या प्रस्तुत गरिएको छ)।

भूकम्प अति प्रभावित जिल्लाहरुमा जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले वैशाख २०७२ पछिको अवस्थाको तुलनामा खाद्य सुरक्षा अवस्थामा क्रमिक रुपमा सुधार भएको जनाएका छन्। यस्ता सुधारका प्रमुख कारणहरुमा विप्रेषणको प्रवाह, मानवीय सहायता, बालीहरुको उत्पादन, बजार र आपूर्ति श्रृंखलाको पुनः संचालन, भूकम्पद्वारा क्षतिग्रस्त बाटोघाटो र पहुँच मार्गहरुको मर्मत एवं संचालन जस्ता कारणहरुलाई लिइएको छ। यद्यपि, केहि क्षेत्रहरु अझै पनि खाद्य असुरक्षित नै रहेका छन्, विशेष गरी ती स्थानहरु जुन भौगोलिक रुपमा दुर्गम छन् र जहाँ शुरूको क्षति अत्यधिक थियो र पुनस्थापनाका कार्यहरु पनि सुस्त गतिमा भएका छन्। जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले हालको उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण-३) अवस्थामा वर्गीकरण गरिएका गाविसहरुमा घरधुरीहरुमा खाद्य सञ्चयमा कमी, भौगोलिक विकटता, कमजोर आश्रयस्थल र खानेपानी र सरसफाईको पहुँचमा कमी जस्ता कारणलाई खाद्य असुरक्षाका कारकहरु ठानेका छन्।

यस अवधिमा मध्य र सुदूरपश्चिम विकास क्षेत्रहरुका धेरै जसो पहाडी र हिमाली जिल्लाहरुमा खाद्य सुरक्षाको अवस्था खस्किएको छ। जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले हुम्ला, मुगु, कालिकोट र बाजुराका ३२ गाविसहरुलाई उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) मा वर्गीकरण गरे। यसका साथै कालिकोट, हुम्ला, डोल्पा, मुगु, अछाम, बैतडी, बझाङ, बाजुरा, दार्चुला र डोटीका १४९ गाविसहरु मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा वर्गीकृत भए। जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले खाद्य सुरक्षाको यो अवस्था आउनुमा हिउँदयामको रिक्त समय, बर्षे बाली उत्पादनमा भएको ह्रास र घरधुरीहरुको खाद्य संचितमा तीव्र गिरावट, हिउँदयाममा विकासका कार्यक्रमहरुमा सुस्तता र मौसमी बसाइसराइका कारण अपेक्षाकृत रुपमा विप्रेषण प्रवाहमा आएको कमीलाई जनाएका छन्। यो तथ्य स्मरणिय छ कि माथि उल्लेखित धेरै जसो जिल्लाहरुमा २०७२ को बर्षे बाली उत्पादन कमजोर रहेको थियो र २०७२/७३ को हिउँदे खडेरीका कारण धेरै गाविसहरु कार्तिक २०७२ देखि श्रावण २०७३ को अवधिमा उच्चतम खाद्य असुरक्षित अवस्थामा (चरण- ३) वर्गीकृत भएका थिए।

खाद्य सुरक्षा पूर्वानुमान (चैत्र २०७३ - आषाढ २०७४)

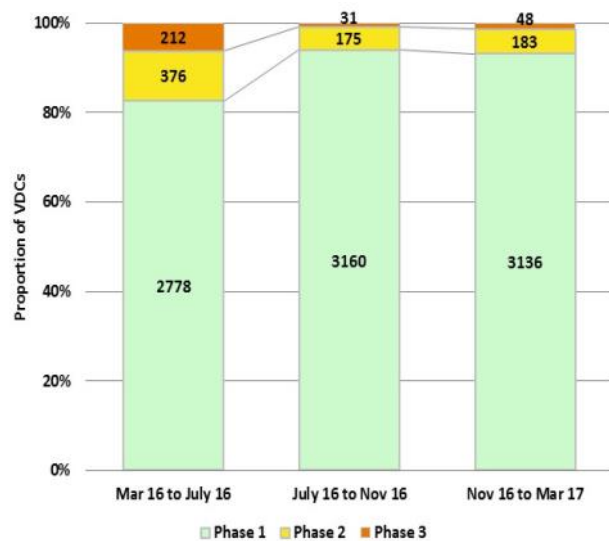
जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले वर्तमान अवस्था र सम्भावित परिदृष्यका आधारमा आउँदो चार महिना (चैत्र २०७३ देखि आषाढ २०७४) को अवधिको खाद्य सुरक्षा अवस्थाको पूर्वानुमान गरेका छन्। समग्रमा जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले चैत्र २०७३ देखि आषाढ २०७४ को अवधिमा खाद्य सुरक्षा अवस्थामा सुधार हुने अनुमान गरेका छन्। हिउँदे बालीहरु (गहुँ र जौ) चैत्र/वैशाखमा भित्रिए सँगै घरधुरीहरुले आफ्नै उत्पादनबाट खाद्य संचितको परिपूर्ति गर्नेछन्। पर्याप्त बर्षा तथा आवश्यक मलखाद तथा बीउविजनको उपलब्धताले गर्दा २०७३/७४ को गहुँ बाली उत्पादन राम्रो हुने देखिन्छ। गहुँ बालीको दोस्रो प्रारम्भिक उत्पादन पूर्वानुमान २०७३/७४ अनुसार यस साल करीब १८ लाख ३४ हजार दुई सय बाह्र मे.टन उत्पादन हुने देखिन्छ जुन २०७२/७३ को १७ लाख ३६ हजार आठ सय उनन्चास मे.टन भन्दा ५.६ प्रतिशतले बढी हो।

जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले जनाए अनुसार, चैत्र २०७३ देखि आषाढ २०७४ को अवधिमा कुनै पनि गाविसहरु गम्भिर खाद्य असुरक्षित (चरण-४) को अवस्थामा वर्गीकृत हुने छैनन् भने उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण-३) अवस्थामा रहेका गाविसहरुको संख्या पनि ४८ बाट घटेर ३१ मा झर्ने छ र मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा रहेका गाविसहरुको संख्या पनि १८३ बाट १६९ मा झर्नेछ। विस्तृत विवरण निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ:

- जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले ३१ गाविसहरु (धादिङका ५, सिन्धुपाल्चोकका ५, गोरखाका ११, कालिकोटका ३ र डोल्पाका ७) लाई उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) अवस्थामा वर्गीकरण हुन सक्ने प्रक्षेपण गरेका छन्। यी मध्ये धेरै जसो गाविसहरु उच्च हिमाली र पहाडी स्थानमा भएका कारण ती क्षेत्रहरुमा हिउँदे अन्नबालीहरु न्यून मात्रामा उत्पादन हुने र ढिलो गरी (आषाढ तिर) भिष्याइने हुनाले तिनले घरधुरीको खाद्य संचितमा उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउँदैनन्। साथै मनसुनी बर्षा शुरु हुनाले पहाडी तथा हिमाली भेगमा कच्ची सडक र बाटाघाटाहरु पनि विग्रने र पहिरोका कारण यातायात र आपूर्तिको श्रृंखला समेत टुट्ने सम्भावना छ।
- जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले १४ जिल्लाका १६९ गाविसहरुलाई (दोलखाका १२, काभ्रेपलान्चोकका १०, मकवानपुरका १०, नुवाकोटका २०, रामेछापका १३, रसुवाका २, सिन्धुपाल्चोकका ३१, उदयपुरका ११, गोरखाका ७, कालिकोटका ११, हुम्लाका १०, डोल्पाका १६, मुगुका १०, र जाजरकोटका ६) मध्यमस्तरीय खाद्य असुरक्षित (चरण २) अवस्थामा वर्गीकरण हुन सक्ने अनुमान गरेका छन्।
- जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले ७४ जिल्लाका बाँकी गाविस/नगरपालिकाहरुलाई न्यूनतम खाद्य असुरक्षित (चरण १) अवस्थामा वर्गीकरण हुन सक्ने प्रक्षेपण गरेका छन्। ती क्षेत्रहरुमा घरधुरीहरुले हिउँदे बालीहरुको उत्पादनका कारण पर्याप्त खाद्य वस्तुको संचित प्राप्त गर्ने एवं कृषि र गैर कृषिजन्य कृषाकलापहरुबाट समेत आम्दानी प्राप्त गर्नेछन्। जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरुले मनसुनी बर्षाका कारण दुर्गम क्षेत्रहरुमा सडक तथा बाटोघाटो विग्रन गई आपूर्ति व्यवस्थामा पर्न सक्ने सम्भावित प्रभाव बाहेक खाद्य सुरक्षा-लाई असर पार्ने किसिमका कुनै ठूला स्तरका प्रकोप र विपत्तिका घटनाहरुको बारेमा अनुमान गरेका छैनन्।

जिल्लाहरु	चरण ३		
	गाविसहरु	चरण ३ मा वर्गीकृत भएका गाविसहरु र तिनको संख्या	चरण ३ बाट प्रभावित अनुमानित जनसंख्या
हुम्ला	१०	डाडाँफ्या, ठेहे, खापुनाथ, छिप्रा, लाली, साया, गोठी, मेल्लाम, वराई र श्रीमण्डा	१५,३००
मुगु	१०	डोल्फू, जीमा, ह्यान्-लु मांग्री, पुलु, भीई, नाथपु, कालै, किम्री र रुगा	१५,६००
कालिकोट	३	थिपू, धौलागोह र खिन	१३,०००
बाजुरा	९	बिछ्या, रुगिन, साप्पाटा, वाई, जुकोट, गोत्री, जगन्नाथ, वाँधु र दहकोट	३२,८००
गोरखा	११	बिही, छेकम्पार, चुम्चेत, काँशीगाँउ, केराँजा, लापु, ल्हो, प्रोक, सामागाँउ, सिर्दिवास र उहिया	३,४००
धादिङ	५	तिप्लिङ, सेर्तुङ, लापा, रीगाँउ र भालाङ	७,०००
कुल जम्मा	४८		८७,१००

तालिका १: उच्चतम खाद्य असुरक्षित (चरण ३) अवस्थामा वर्गीकृत गाविसहरुको संख्या र प्रभावित जनसंख्याहरु (स्रोत: जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरु)।

चित्र १: फाल्गुण २०७२ देखि फाल्गुण २०७३ को अवधिमा खाद्य सुरक्षा चरण वर्गीकरण भएका गाविसहरु (स्रोत: जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जाल)

नेपाल खाद्य सुरक्षा बुलेटिन- अंक ५०

जानकारी, पृष्ठभूमि एवं जिल्लाका सूचना र सम्पर्कहरू

जानकारीहरू

- **NeKSAP जिल्लाका खाद्य सुरक्षा सञ्जाल बैठकहरू:** कृषि विकास मन्त्रालयको आयोजनामा फाल्गुण-चैत्र २०७३ मा ७४ जिल्लामा (७५ मध्ये) जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालको आवधिक बैठक सम्पन्न भयो। प्रत्येक जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले एकिकृत खाद्य सुरक्षा चरण वर्गिकरण तीव्र अथवा IPC-Acute विधिको प्रयोग गरी खाद्य सुरक्षा अवस्थाको विश्लेषण गरे। सामान्यतया: जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालबाट प्राप्त नतिजाहरूलाई कृषि विकास मन्त्रालयको नियमित क्षेत्रीय समिक्षा गोष्ठीबाट प्रमाणित गरिन्छ; तर स्थानीय निर्वाचनसँग सम्बन्धित आचार संहिताका कारण उक्त समिक्षा गोष्ठीहरू यसपटक स्थगित भए।
- **खाद्य सुरक्षा प्रतिकार्य विश्लेषण कृषाकलापहरू:** खाद्य सुरक्षा प्रतिकार्य योजनाको अवस्था समिक्षा गर्नका साथै तिनलाई जिल्ला विकास योजनामा समायोजन गर्ने उद्देश्यले पाँचथर (१९-२० माघ) ओखलढुङ्गा (५-६ माघ) र भोजपुर (११-१२ फाल्गुण) जिल्लाहरूमा खाद्य सुरक्षा प्रतिकार्य विश्लेषण पुनरावलोकन गोष्ठी सम्पन्न गरियो। सर्लाही र ललितपुर जिल्लाहरूमा पनि विस्तृत खाद्य सुरक्षा प्रतिकार्य विश्लेषण तालिम सम्पन्न गरियो, तत्पश्चात यो तालिम सम्पन्न भएको जिल्लाको संख्या अब ६८ पुगेको छ। सरकारी पदाधिकारीहरूका लागि NeKSAP IPC-acute र खाद्य सुरक्षा प्रतिकार्य विश्लेषणका विधी सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (१५-१८ फाल्गुण) सञ्चालन गरियो। तालिम प्रश्चात प्रशिक्षकहरूले आपाठ महिना पछि क्षेत्रीय र जिल्ला स्तरिय तहमा IPC र खाद्य सुरक्षा प्रतिकार्य विश्लेषण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्नुहुनेछ।
- **NeKSAP परियोजनाको अन्तिम मूल्यांकन:** यूरोपियन यूनियनले विगत २०१२ देखि २०१६ सम्म संचालन गरिएको NeKSAP परियोजनाको मूल्यांकन गर्ने उद्देश्यले एक स्वतन्त्र मूल्यांकन टोलीको गठन गरेको छ।

पृष्ठभूमि:

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली, जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जाल सहित ७५ मध्ये ७४ जिल्लाहरूमा (काठमाडौं जिल्ला बाहेक) सञ्चालनमा रहेको छ। राष्ट्रिय योजना आयोगको रणनीतिक निर्देशनमा कृषि विकास मन्त्रालयले NeKSAP कार्यान्वयन गरिरहेको छ। संयुक्त अधिराज्य बेलायत (UK aid) सरकारको सहयोगमा विश्व खाद्य कार्यक्रमले हाल NeKSAP को लागि प्राविधिक सहयोग गरिरहेको छ। थप साभेदार संस्थाहरूमा, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग (CBS), खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO), संयुक्त राष्ट्र संघिय बालकोष (UNICEF), अन्तर्राष्ट्रिय एकिकृत पर्वतीय विकास केन्द्र (ICIMOD) र CGIAR कृषि तथा जलवायु अनुसन्धान कार्यक्रम, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा (CCAFS) रहेका छन्।

जिल्ला खाद्य सुरक्षा सञ्जालहरूले NeKSAP एकिकृत खाद्य सुरक्षा चरण वर्गिकरण विधिको प्रयोग गरी प्रत्येक चौमासिकमा खाद्य असुरक्षाको गंभिरताको वर्गिकरण गरी कारणहरू पनि विश्लेषण गर्दछन्। बृहत प्रकोपका घटनाहरूमा (जस्तै: २०७२ वैशाखको विनाशकारी भूकम्प पश्चात) तदर्थ बैठकहरू मार्फत पनि NeKSAP ले खाद्य सुरक्षा विश्लेषण गर्ने गर्दछ। खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी बृहत्तर जानकारीका लागि भने उपलब्ध सूचनाहरू सहित दीर्घकालिन खाद्य असुरक्षा, विपोषण (Undernutrition) र गरिवी सम्बन्धी जानकारी दिने श्रोत सामाग्रीहरू पनि अध्ययन गर्नु उपयुक्त हुन्छ, जस्तै 2016 Nepal Demographic and Health Survey (NDHS), 2010/11 Nepal Living Standard Survey (NLSS), 2014 Small Area Estimation of Food Insecurity and Undernutrition in Nepal, 2014 IPC Chronic Food Insecurity Analysis and 2014 Multiple Indicator Cluster Survey.

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadiya Surakshya Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System

World Food Programme

थप जानकारीका लागि सम्पर्क: NeKSAP website: www.neksap.org.np

NeKSAP email: info@neksap.org.np

खाद्य सुरक्षा अनुगमन इकाई कृषि विकास मन्त्रालय सिंहदरवार, काठमाडौं www.moad.gov.np	राष्ट्रिय पोषण तथा खाद्य सुरक्षा सचिवालय राष्ट्रिय योजना आयोग सिंहदरवार, काठमाडौं www.npc.gov.np/new/eng/index.php	खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण इकाई संयुक्त राष्ट्र विश्व खाद्य कार्यक्रम पो. ब. नं. १०७, चाकुपाटा, पाटनढोका, ललितपुर www.wfp.org/countries/nepal
--	---	--

यो प्रकाशन UK सरकारको सहयोगमा तयार पारिएको हो।
यस बुलेटिनमा प्रकाशित विचारहरूले UK सरकारको विचारहरूलाई
प्रतिबिम्बित गर्दछ भन्ने कुनै जरुरी छैन।